

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. In quem infernum descenderit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

- ¶ Quinto, Vtrum sanctos Patres ab inferno liberauerit.
- ¶ Sexto, Vtrum damnatos ab inferno liberauerit.
- ¶ Septimo, Vtrum liberauerit pueros in peccato originali defunctos.
- ¶ Octauo, Vtrum liberauerit hoīes de purgatorio.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fuerit conueniens, Christum ad infernum descendere.

AD PRIMVM sic proceditur. Vt q non fuerit conueniens Christum ad infernum descendere: Dicitur Aug. in Epistola ad Enodium, Nec ipsos quidem inferos usquam scripturarum in bono appellatos potuit reperire: sed anima Christi non descendit ad aliquod malum quia nec animam iustorum ad aliquod malum descendunt, ergo videt q non fuerit conueniens, Christum ad inferos descendere.

¶ Præter. Descendere ad inferos non potest Christo conuenire sicut diuinam naturam (quæ est omnino immobilis) sed solum conuenire potest ei, sicut naturam assumptam. Ea uero, quæ Christus fecit uel passus est in natura assumpta, ordinantur ad humanam salutem, ad quam non videtur necessarium fuisse, q Christus descenderet ad inferos: quia per passionem suam, quam in hoc mundo sustinuit, nos liberauit a culpa & poena, ut supra dictum est. non igitur fuit conueniens, q Christus ad infernum descenderet.

¶ Præter. Per mortem Christi separata est anima corpore eius, quod quidem in sepulchro positum fuit, ut supra habitum est. Non autem videtur q secundum animam solam ad infernum descenderet: quia anima, cum sit incorporea, non uidetur q localiter possit moueri: hoc enim est corporum, ut probatur in sexto Physicorum. descensus autem motum corporalem importat, non ergo fuit conueniens, q Christus ad infernum descenderet.

SED CONTRA est, quod dicitur in Symbolo, Descendit ad inferos. Et Apostolus dicit Eph. 4. Quod autem ascendit, quid est nisi quia descendit primum ad inferiores partes terræ: glossa id est ad inferos.

RESPON. Dicendum, q conueniens fuit, Christum ad infernum descendere. Primo quidem, quia ipse uenerat poenam nostram portare, ut nos a pena eriperet, secundum illud Isai. 53. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Ex peccato autem homo incurreret non solum mortem corporis, sed etiam descensum ad inferos. Et ideo sicut fuit conueniens, cum mori, ut nos liberaret a morte, ita conueniens fuit eum descendere ad inferos, ut nos a descensu ad inferos liberaret. unde dicitur Osee. 13. Ero mors tua o mors, ero mortuus tuus inferne. Secundo, quia conueniens erat, ut uictus diabolo per passionem, uinctos eius eriperet, qui detinebantur in inferno, secundum illud Zach. 9. Tu quoque in sanguine testamenti tui, emisisti uinctos tuos de lacu. Et Col. 2. dicitur, expositans principatus & potestates, traduxit confidenter. Tertio, ut sicut potestatem suam ostendit, in terra uiuendo & moriendo, ita etiam potestatem suam ostendit in inferno, ipsum uisitando & illuminando: unde dicitur in Psal. 23. Attollite portas principes uestras, glo. id est principes inferni auferte portam uestram, quia usque nunc homines in inferno detinebatis, & sic in nomine Iesu omne genu

A flectatur, non solum caelestium, sed etiam infernorum, ut dicitur Phil. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nomen in inferiorum sonat in malum poenæ, non autem in malum culpæ: unde decuit Christum in infernum descendere, non tamquam ipse esset debitor poenæ, sed ut eos qui erant poenæ obnoxij, liberaret.

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi fuit quasi quaedam causa uniuersalis humanæ salutis, tam uiuorum quam mortuorum. Causa autem uniuersalis applicatur ad singulares effectus per aliquid speciale: unde sicut uirtus passionis Christi applicatur uiuentibus per sacramenta configurantia nos passioni Christi, ita etiam applicata est mortuis per descensum Christi ad inferos. Propter quod signanter dicitur Zach. 9. quod eduxit uinctos in lacu de sanguine testamenti tui, id est per uirtutem passionis suæ.

AD TERTIVM dicendum, quod anima Christi non descendit ad inferos eo genere motus, quo corpora mouentur, sed eo genere motus, quo Angeli mouentur, sicut in prima parte habitum est.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus descenderit ad infernum damnatorum.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vt q Christus descenderit etiam ad infernum damnatorum: dicitur enim ex ore diuinæ Sapientie. Eccles. 24. Penetrabo omnes inferiores partes terræ: sed inter partes inferiores terræ computatur etiam infernus damnatorum secundum illud Psal. 62. Inuocabunt in inferiora terræ, ergo Christus, qui est Dei sapientia, etiam usque ad infernum damnatorum descendit.

¶ Præter. Act. 2. dicit Petrus, quod Christum suscitauit solutus doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo: sed dolores non sunt in inferno patrum, neque etiam in inferno pueriorum, qui non puniuntur poena sensus propter peccatum actuale, sed solum poena damni propter peccatum originale. ergo Christus descendit in infernum damnatorum, uel etiam in purgatorium, ubi homines puniuntur poena sensus pro peccatis actualibus.

¶ Præter. 1. Petr. 3. dicitur quod Christus his qui in carcere conclusi erant, spiritu ueniens prædicauit, qui increduli fuerant aliquando: quod, sicut Athanasius dicit in Epistola ad Epictetum, intelligitur de descensu Christi ad inferos: dicit enim q corpus Christi fuit in sepulchro positum, quando ipse perrexit prædicare his, qui in custodia erant, spiritibus: sicut dixit Petrus. Constat autem quod increduli erant in in-

Super Questionis quinquagesime secundæ Articulus secundum.

Titulus plus quaerit, q exprimat: quaerit enim in quem inferni locum Christus descendit, ut patet in diuisione articulo, explicat autem specialiter de inferno damnatorum, tamquam de magis difficili.

In corpore distinctionem hinc membra facit de esse alicubi dupliciter: uel secundum effectum, uel secundum substantiam, & iuxta singula membra singulis conclusionibus respondet quaesito. Prima conclusio: Christus secundum effectum descendit in quemlibet infernorum locum, & declaratur in tribus. Occurrit autem istum hic dubium: quia non est sufficienter probata conclusio ex tribus locis inferni. Nam datur quartus locus scilicet limbus pueriorum, qui sine aliquo fidei signo descenderit, si ergo Christus descendit secundum effectum in quemlibet, oportet & q in limbum pueriorum aliquem effectum habuerit, & quod Actor descenderit, relinquendo hunc quartum locum.

Ad hoc dicitur, q quia sub ordine damnatorum comprehenditur tota

D. 982.

1. p. 9. 53.

3. d. 21. qu. 2. art. 1. q. 2. Et opu. 60. ca. 1. circa med.

Circa med. illius.

tota pars sinistra Christi iudicis: deo etiam Auctor sub inferno damnatorum comprehendit etiam inferum puerorum; vni-

est epist. 99. inter princ & me. to. 2.

quique effectus sunt communis omnibus, quamuis diversimode. Confusati enim sunt omnes de malitia, & incredulitate: sed infantes de sola malitia originalis peccati, & incredulitate: quia nec propria nec parentum fide, incredulitatem euaserunt. Secunda conclusio est: Anima Christi descendit secundum substantiam ad solū infernum patrum.

Manifestatur dupliciter. Primo, ex conuenientia cum effectibus, ut si licet uisitatet locū secundum animam, quos uisitabat interius latitando deitate. Secundo, ex similitudine ad passionem, uel sicut in una parte terræ, & cetera.

In serm. 9. de reuer. q. est in or. 137. paulo a princ. to. 10.

Occurrit hic vnu dubium: quia effectus Christi patientis omnes sunt effectus non solius deitatis, sed humanitatis Christi: & similiter effectus Christi descendentes ad inferos, debent esse non solius deitatis. In littera autem ponitur effectus unus infusio luminis aeternae gloriae: constat, n. Deum immediate infundere lumen gloriae animabus, ergo.

Ad hoc dicitur, quod etiam ipsum lumen gloriae consequimur ex uirtute passionis Christi, quae ex hoc ipso & nobis & illis apperuit caelum, quod utriusque impedimenta illius luminis abstulit. Et quia, ut precedentis articuli responsione ad secundum dicitur, uirtus passionis Christi applicata est ad sanctos, mediante descensu Christi ad inferos, sicut ad nos medijs sacramentis, ideo ad infusorem luminis gloriae in sanctis patribus operatus est descensus animae Christi, applicando ad eos uirtutem suae mortis, hoc est exequendo substantiali praesentia ablationem peccati, qua priuabantur lumine gloriae, & sic deitas immediate eos beatur: quibus tamen animam Christi instrumentaliter ipsum gloriae lumen conuulsiue, non est impossibile. Ad beatitudinem enim sufficit, quod deitas immediate beatur obiectiue, nam cum hoc fiat quod effectiue mediate beatur, & causando mediante Christi anima instrumentaliter lumen gloriae, & mediante ipso lumine, ac anima beati, actum beatitudinis.

In eodem 2. articulo dubium occurrit propter Duran. in 3. Sent. dist. 22. q. 1. art. 3. an descensus Christi ad inferos, fuerit secundum substantiam animae, uel solummodo secundum effectum. Durandus enim cuius studium fuit contradicere diuo Thomae, cum cogere concedere Christi ad inferos descensum secundum animam, & nollet communi concordare doctrinae, tradenti ipsam Christi animam fuisse praesentem in inferno, finxit modum quandam, quo sola uoce affirmaret Christi animam descendisse ad infernum, scilicet non per substantiam animae praesentiam, sed solummodo per effectum. Probatque primo partem negatiuam sic. Anima Christi non descendit ad inferos eo motu genere, quo angelus mouetur de loco ad locum, ergo. &c. Assumptum probatur: quia angelum moueri de loco ad locum, esse successiue operari in diuersis locis, hoc autem non potest conuenire animae separatae: quia anima separata in nullo corpore seu loco potest operari, quia determinata est ex natura animae ad non operandum in loco, nisi mediante proprio corpore, quo caret cum separata est. Deinde probat partem affirmatiuam tripliciter. Primo, quia motus animae separatae est, non per motum subiecti uel in ipsa anima, sed per effectum: quod probatur, quia hoc modo mouetur angelus. Secundo, quia in instanti

ferno damnatorum, ergo Christus ad infernum damnatorum descendit.

¶ 4. Præter Augustinus dicit in epist. ad Euod. Si in illum Abraham finem, Christum mortuum uenisset sacra scriptura dixisset, non nominato inferno eiusque doloribus, miror, si quisquam ad inferos eum descendisse asserere auderet, sed quia euidentia testimonia & in inferno commemorant & dolores, nulla causa occurrit, cur illo credatur uenisse Saluator, nisi ut ab eisdem doloribus saluos faceret: sed locus dolorum est infernus damnatorum, ergo Christus in infernum damnatorum descendit.

¶ 5. Præter Sicut Augustinus dicit in quodam sermone de resurrectione, Christus ad infernum descendens, omnes sanctos, qui originali peccato atterriti tenebantur, absoluit: sed inter illos erat etiam Iob, qui de seipso dicit, Iob. 17. In profundissimum infernum descendit omnia mea, ergo Christus etiam usque ad profundissimum infernum descendit.

SED CONTRA est, quod de inferno damnatorum dicitur, Iob

mortis Christi, patres in limbo fuerunt beati, descensus autem animae Christi non fuisse in instanti mortis consumatus, si secundum locum fuisse. Tertio, quia sic Christus fuit in inferno cum patribus, sicut etiam fuit eodem die in paradiso cum Latrone, sed esse in paradiso cum Latrone, non significat locum aliquem

acquistū aīe Christi, ergo nec esse in inferno significat locū aīe Christi. Et si dicatur distinguendo de paradiso spiritali uel corporali: ita quoque distinguam de inferno, & dicam Christum descendisse ad infernū spūale, cum beatificauit patres ratione terminata quo. Carentia diuinae uisionis, & fuisse cum eisdem in paradiso spiritali ratione termini ad quem. Fruitionis beatae. Et subdit Duran. quod licet hoc sit probabiliter dictum, & satis uideatur saluare articulum fidei & dictum scripturae, non tamen est perueniat asserendum, nec non negamus alium modū esse forsitan uerorem: fatemur tū non igno rare illū: quae uel appo sibile, tūm erro neā esse positionem dictam. Ad huius uideant tria agenda sunt. primo, narrabit ueritas, secundo, uide scitur tertio, respon debetur obiectis.

RESPON. dicendum, quod dupliciter dicitur esse aliquid alicubi. Vno modo per suum effectum, & hoc modo Christus in quemlibet infernum descendit, aliter tamen & aliter. Nam in infernū damnatorū habuit hūc effectum, quod descendens ad inferos, eos de luxa incredulitate & malitia confutauit: illis uero, qui detinebantur in purgatorio, ipem gloriae consequendū dedit. Sanctis autem patribus, qui pro solo peccato originali detinebantur in inferno, lumen aeternae gloriae infudit. Alio modo, dicitur aliquid esse alicubi per suam essentiam, & hoc modo anima Christi descendit solum ad locū inferni, in quo iusti detinebantur, ut quos ipse per gratiam interius uisitabat secundum diuinitatem, eos etiam secundum animam uisitaret & loco. Sic autem in una parte inferni existit

est per se subsistens sine corpore, & habet esse in loco non circū scriptiue, sed definitiue sicut angelus, id est in eō loquendo angelum dicimus esse in loco, pro quanto non solū effectus eius, sed substantia eius est in loco, hoc est ita ibi, quod non alibi, ita animam separata in loco aliquid esse dicimus non ratione solius effectus, sed quia ipsa eius substantia est ita ibi, quod non alibi. Vnde ad propositū detinendo, anima Christi in triduo mortis fuit in inferno non ratione solius effectus, sed ratione definitiue praesentiae substantiae suae ad locum inferni, ita quod esse in loco inferni, erat nonnulla per nalitas, quam anima Christi pro nostra salute sustinebat, quae penitentiam humanam naturae per originale peccatum Petrus Apost. Act. 2. dolores inferni appellauit, dicit de Christo, quod Deus suscitauit solus doloribus inferni. Haec de primo.

¶ Quo ad secundum, ex Symbolo Apostolorum clare habet, quod Christus descendit ad inferos & ex contextu ipsius Symboli clare patet, quod de reali praesentia ipsius Christi, & non effectus eius intelligitur, quoniam per modum historiae interponitur antecedentibus, & consequentibus, & non aliter intellectus, quod de simili reali praesentia, ut patet cum proponitur, Crucifixus, mortuus & sepultus, & cum subsequitur, Surrexit a mortuis, ascendit in caelos: cum, n. de reliquis nulla sit quaestio, nec de hoc intermedio debet esse quaestio, quin de reali praesentia substantiae Christi intelligatur.

¶ Accedit ad haec, sacri expositio concilii generalis sub Inno. III. extra de sum. Trin. & sic firmiter credimus, ubi dicit de Christo, Descendit ad inferos, reuertitur a mortuis, & ascendit in caelum, sed descendit in animam, & reuertitur in carnem, ascenditque pariter in utroque. Vbi clare ponitur descensus in animam, & non dicitur, in effectum animae. Et rursus, sicut uere caro, quae ceciderat a uita, reuertitur in seipsam, & non in effectum, ita descendit uere in animam, & non in effectum. Et iterum, sicut cum dicitur, quod ascendit pariter in utroque, anima & carne, de ipsis & non de eorum effectibus intelligitur, ita cum dicitur, descendit in animam de ipsa anima & non de eius effectum intelligendum est. Et si per haec uerba non significatur descensus Christi in animam secundum ipsam substantiam animae, dicitur quae ista opinio, quibus uerbis uti debuerunt patres in concilio, ad significandum ipsius animae in seipsa descendit ad inferos, non appropinquat ad articulum fidei exponendum, quod descen-

descendit in ani ma, ne liceret putari, quod descendit Christus no...

stans effectum suum aliquid ad omnes inferni partes deriva...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus qui est Dei sapientia...

AD SECUNDUM dicendum, quod duplex est dolor, unus de passione...

Alius autem dolor est de dilatione speratae gloriae, secundum illud...

Et ipsa commemo ratio non derelictio nis in inferno, inter divina beneficia...

Non relinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum...

Et si haec omnia ad solum effectum in inferno productum ab anima Christi applicentur...

Ac per hoc dato, quod possit colorari descensus ad infernum per effectum...

Præterea, quod spectando ad effectum mortis Christi mediante anima...

habenda est. Hæc de secundo. Quod ad tertium respondendo obiectis dicitur ad primum...

AD TERTIUM dicendum, quod illud, quod ibi dicit Petrus, a quibusdam refertur ad descensum Christi ad inferos...

Ad primum autem secundo loco adductum, dicitur quod motum angeli esse per effectum...

Ad tertium dicitur, quod similitudo de paradiso & inferno...

Ad secundum dicitur, falsum esse, quod in instanti mortis Christi non poterit anima Christi esse in limbo patrum...

Ad tertium dicitur, quod similitudo de paradiso & inferno...

Ad tertium dicitur, quod similitudo de paradiso & inferno...

Ad tertium dicitur, quod similitudo de paradiso & inferno...

Li. 3. orth. fid. c. 29.

Epi. 99. a me illius, co. 3.

In hunc ratio non derelictio...

Non relinques animam meam...

Diap.

feno, nihil ualet in propofico, quoniam confat paradifum metaphoricè fumi, cum dictum est, Hodie mecum eris in paradifo. nam paradifus proprie fignificat hortum, feu delicias: quorum neutrum potèft ibi proprie intelligi, fed tantum metaphorice. Infernus autem proprie fignificat locum, secundum confuetudinè fcripturæ, iuxta illud Gen. 37. Descendam ad filium meum lugens in infernum: & ad Eph. 4. Descendit primum ad inferiores partes terræ: gloriâ ad inferos. Hæc de tertio.

li. 13. Mor. e. 22. a. med.

potèft. Quantum uerò ad eiuſdem terræ altitudinè, & loca illa inferni, quæ ſuperiora ſunt aliis receptaculis inferni, hoc modo inferni profundiffimi appellatione ſignificantur.

¶ Super quæſt. quinquageſimæ ſecundæ articulum tertium.

Titulus ſicut ſonatur intelligit. In corpore una eſt conſeſio habens multas partes. In illo triduo Chriſtus fuit totus in ſepulcro, in inferno & ubique. Probatur: in morte Chriſti licet anima fuerit ſeparata a corpore, neutrum tamen fuit ſeparatum a perſona filii Dei: ergo Chriſtus totus, &c. Probatur conſequentia: quia maſculinum genus refertur ad perſonam, neutrum autem ad naturam. Clara ſunt omnia in litera.

op. 3. e. 236.

q. 50. ar. 4.

li. 3. c. 7. cir. prin. 10. 9.

p. p. q. 3. lar. 2. ad 4. arg.

q. 50. arti. 2. ad 3. & 4.

ſiderari: uno modo, ſecundum quietem, quæ ibi erat a pena ſenſibili, & quantum ad hoc non cõpetit ei nec nomen inferni, nec ſunt ibi aliqui dolores. Alio modo potèſt conſiderari, quantum ad priuationem gloriæ ſperatæ, & ſecundum hoc habet rationè inferni, & doloris: & ideo nunc dicitur ſinus Abraham: illa requies beatorum, non tamen dicitur infernus, nec dicuntur nunc in ſinu Abraham eſſe dolores.

AD QUINTVM dicendum, quòd ſicut Greg. * ibidem dicit, ipla ſuperiora loca inferni profundiffimum in infernum uocat. Si enim quantum ad celſitudinè cæli, ac iſte caliginofus infernus eſt, quantum ad eiuſdem aeris altitudinè, terra quæ inferius iacet, & infernus intelligi, & profundum

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum Chriſtus fuerit totus in inferno.

AD TERTIVM ſic proceditur. Videtur, quòd Chriſtus non fuerit totus in inferno. Corpus enim Chriſti eſt pars eius; ſed corpus Chriſti non fuit in inferno. ergo totus Chriſtus non fuit in inferno.

¶ 2. Præ. Nihil cuius partes ab inuicem ſeparatæ ſunt, potèſt dici totum: ſed corpus & anima, quæ ſunt partes humanæ naturæ, fuerunt ab inuicè ſeparatæ poſt mortem, ut ſupra dictum eſt. * Descendit autem ad infernum mortuus exiſtens. non ergo potuit eſſe totus in inferno.

¶ 3. Præ. Illud totum dicitur eſſe in aliquo loco, cuius nihil eſt extra locum illud: ſed aliquid Chriſti erat extra infernum: quia & corpus erat in ſepulcro, & diuinitas ubique. ergo Chriſtus non fuit totus in inferno.

SED CONTRA eſt, quòd Auguſt. * dicit in libro de ſymbolo: totus Filius apud Patrem, totus in cælo, totus in terra, totus in utero Virginis, totus in cruce, totus in inferno, totus in paradifo, quo latronem introduxit.

RESPON. Dicendum, quòd ſicut patet ex his, quæ in prima * parte dicta ſunt, maſculinum genus refertur ad hypoſtaſim uel perſonam, neutrum autem genus pertinet ad naturam. In morte autem Chriſti, licet anima fuerit ſeparata a corpore, neutrum tamen fuit ſeparatum a perſona filii Dei, ut ſupra dictum eſt. * & ideo in illo triduo mortis Chriſti dicendum eſt, quòd totus Chriſtus fuit in ſepulcro: quia tota perſona fuit ibi per corpus ſibi unitum, & ſimiliter

F totus fuit in inferno, quia tota perſona Chriſti fuit ibi ratione animæ ſibi unitæ: totus etiã Chriſtus tunc erat ubique, ratione diuinæ naturæ.

AD PRIMVM ergo dicendum, quòd corpus quod tunc erat in ſepulcro, non eſt pars perſonæ in creatæ: ſed naturæ aſſumptæ; & ideo per hoc quòd corpus Chriſti non fuit in inferno, non excluditur, quin totus Chriſtus fuerit: ſed oſtenditur, quòd non fuit ibi totum, quòd pertinet ad humanam naturam.

AD SECVDVM Dicendum, quòd ex anima & corpore unitis, conſtituitur totalitas humanæ naturæ, non autem totalitas diuinæ perſonæ: & ideo ſoluta unione animæ & corporis per mortem, remanſit totus Chriſtus, ſed non remanſit humana natura in ſua totalitate.

AD TERTIVM Dicendum, quòd perſona Chriſti eſt tota in quolibet loco, ſed non totaliter: quia nullo loco circumſcribitur: ſed nec omnia loca ſimul accepta, eius immenſitatem comprehendere poſſunt, quin immo ipſe ſua immenſitate omnia comprehendit. Hoc autem locum habet in his, quæ corporaliter & circumſcriptiue ſunt in loco, quòd ſi totum ſit alicubi, nihil eius ſit extra: ſed hoc in Deo locum non habet. unde Aug. * dicit in ſermone de ſymbolo, non per diuerſa tempora uel loca dicimus ubique Chriſtum eſſe totum, ut modo ibi totus ſit, & alio tempore alicubi totus, ſed ut ſemper ubique ſit totus.

ARTICVLVS IIIII.

¶ Vtrum Chriſtus aliquam moram traxerit in inferno.

AD QVARTVM ſic proceditur. Videtur, quòd Chriſtus nullam moram traxerit in inferno. Chriſtus enim ad hoc in infernum deſcendit, ut ex eo homines liberaret: ſed hoc ſtatim ab eo factum eſt in ipſo ſuo deſcenſu: facile enim eſt in conſpectu Dei, ſu bito honeſtare pauperem, ut dicitur Eccl. ii. ergo uidet, quòd nullam moram in inferno traxerit.

¶ 2. Præ. Auguſtinus * dicit in ſermone de reſurrectione quòd ſine aliqua mora, ad imperium domini ac ſaluatoris, omnes ferrei conſracti ſunt ueſtes: unde ex perſona angelorum concomitantium Chriſtum dicitur, Tollite portas principes ueſtras. Ad hoc autem Chriſtus illuc deſcendit, ut ueſtes inferni conſringeret. ergo Chriſtus in inferno nullam moram traxit.

¶ 3. Præ. Luc. 23. dicitur, quòd dominus in cruce pendens dixit latroni, odi mecum eris in paradifo. Ex quo patet, quòd eodè die Chriſtus fuit in paradifo, non autem ſecundum corpus, quòd poſitum fuit in ſepulcro. ergo ſecundum animam quæ ad infernum deſcenderat: & ita uidetur, quòd non traxerit moram in inferno.

RESPON. Dicendum, quòd ſicut patet ex his, quæ in prima * parte dicta ſunt, maſculinum genus refertur ad hypoſtaſim uel perſonam, neutrum autem genus pertinet ad naturam. In morte autem Chriſti, licet anima fuerit ſeparata a corpore, neutrum tamen fuit ſeparatum a perſona filii Dei, ut ſupra dictum eſt. * & ideo in illo triduo mortis Chriſti dicendum eſt, quòd totus Chriſtus fuit in ſepulcro: quia tota perſona fuit ibi per corpus ſibi unitum, & ſimiliter

¶ Super quæſt. quinquageſimæ ſecundæ articulum quartum.

Titulus clarus. ¶ In corpore unica conſeſio. ¶ Creden dum eſt animam Chriſti fuiſe in inferno quoad corpus eius fuit in ſepulcro. Probatur ex proportionali ſimilitudine, quia utrumque eſt effectus ſcilicet deſcenſum ad inferos & poſitione corporis in ſepulcro, ut noſtras in ſe penas ſuſciperet: hoc enim conuenientiſſime ſequitur, ut ambe ſimul terminentur penæ.

¶ Aduerte hic, quòd penalitates Chriſti uſque ad reſurrectionem eius durauerunt, ut maſiſte patet de pena ſeparationis anime a corpore: hæc enim coſtat ſuſtenuiſſe Chriſtum uſque ad reſurrectionem ſuam. Unde conuenientiſſime Auctor ex duratione penalitatis, quam in corpore ſuſcepit ſepulcro, arguit æqualem durationem penalitatis ſuſceptæ in anima ex utilitate loci inferni.

¶ Cum autem audis penalitates Chriſti